

*Соколова А.С. – здобувач вищої освіти першого(бакалаврського) рівня
Науковий керівник:
Адвокатова Н.О. - к.е.н., доцент кафедри економіки та фінансів
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон*

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗАСАД СТИМУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇНИ

За роки державної незалежності України питання регіонального підходу в соціально-економічному та екологічному розвитку країни набуло особливої ваги. Це зумовлено нерівномірністю економічного та соціального розвитку областей країни, підвищенням техногенного навантаження на окремі території, нераціональним ресурсоспоживанням та затратним типом виробництва, спадом життєвого рівня населення регіонів держави.

Широке коло питань проблематики соціально-економічного та екологічного розвитку країни та її регіонів розробляють провідні вітчизняні науковці: О.І.Амоша, Є.І.Бойко, П.Ю. Беленький, М.П.Бутко, З.В.Герасимчук, Б.М.Данилишин, М.І.Долішній, С.І.Дорогунцов, Ф.Д. Заставний, С.М.Злупко, М.А.Козоріз, В.С.Кравців, І.І.Лукінов, М.З.Мальський, А.Ф.Мельник, І.Р.Михасюк, М.М.Паламарчук, М.Д. Пістун, В.І.Пиля, С.М.Писаренко, В.А.Поповкін, Я.О.Побурко, Д.М. Стеченко, В.М.Трегобчук, М.Ф. Тимчук, М.Г.Чумаченко, О.І.Шаблій та інші.

Теоретичний матеріал, нагромаджений цими дослідниками, є достатньо репрезентованим у науковому відношенні як передумова нашого дослідження. Однак в умовах тривалої і всеосяжної кризи відсутні методологічні та методичні засади розробки та реалізації стратегічного курсу розвитку усіх процесів життєдіяльності населення країни. Адже негативні тенденції соціально-економічного та екологічного розвитку України та її регіонів стали наслідком відсутності виваженої стратегії соціально-економічного розвитку регіонів держави, помилок та прорахунків через непослідовну державну та регіональну політику. Тому виявлення територіальних закономірностей розвитку процесів життєдіяльності населення в період реформування економіки країни та необхідність розробки на цій основі організаційно-економічного механізму формування і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку її регіонів є надзвичайно актуальними.

Слід відмітити, що серед вчених відсутній єдиний погляд на проблему розвитку регіону. Це означає, що значно відрізняються і підходи стосовно заходів стимулювання соціально-економічного розвитку.

Відмітимо, що під розвитком слід розуміти об'єктивний багатовимірний (через поступові перетворення) процес змін, який характеризується цілеспрямованістю, незворотністю, структурними та функціональними зрушеннями у певній системі, що призводить до покращення її якісного і кількісного стану.

Вихід України із системної кризи, необхідність розв'язання усіх існуючих суперечностей, на нашу думку, вимагає, перш за все, розробки комплексу організаційно-економічних засад стимулювання соціально-економічної системи окремого регіону розвитку держави, метою якого є забезпечення збалансованого її функціонування у соціальному, екологічному та економічному аспектах. Саме тому головна наша мета полягає у формуванні організаційно-економічних засад стимулювання соціально-економічного розвитку регіону.

Враховуючи міжрегіональну та внутрірегіональну неоднорідність України, можна зробити висновок про необхідність формування та реалізації стратегій соціально-економічного розвитку на регіональному рівні, адже кожен регіон країни, з притаманними йому особливостями, відмінностями та самобутністю розвитку, повинен вибирати свій власний, не суперечливий загальнодержавному, стратегічний курс, дотримання якого може забезпечити його сталий розвиток та конкурентоспроможність національної економіки.

Регіон – це відносно цілісна відтворювальна соціально-економічна система території, самостійну в адміністративно-правовому відношенні, яка є складовою частиною країни, виділяється своїм економіко-географічним положенням, комплексом природних, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, спеціалізацією і структурою господарства, спільністю екологічних проблем, а також високим рівнем внутрішніх соціально-економічних зв'язків. Стратегія розвитку регіону, як соціально-економічної системи, у своїх цільових орієнтирах повинна спрямовуватись:

- щодо економічних процесів – на відновлення відтворювальної здатності економіки країни та її регіонів до саморозвитку;
- щодо соціальних процесів – на забезпечення соціальної безпеки, підвищення рівня і якості життя населення в усіх регіонах країни.

Підґрунтям для розробки та першочерговим етапом формування стратегії збалансованого розвитку регіону є оцінка умов, можливостей та результатів функціонування його соціально-економічної системи, яка реалізується у процесі проведення системного та комплексного аналізу. На сьогодні різними авторами пропонуються велика кількість самих різноманітних методик проведення аналітичного дослідження розвитку соціально-економічної системи регіону. В переважній більшості своїй вони враховують наступні напрямки:

- геополітичні та природно-ресурсні передумови соціально-економічної системи розвитку регіону;
- соціальну складову розвитку соціально-економічної системи регіону;
- стратегічну оцінку розвитку економічної бази регіону;
- екологічну складову соціально-економічного розвитку регіону;
- інтегральну оцінку рівня соціально-економічного розвитку регіону.

Однак дуже часто авторами цих методик упускається важлива зовнішня складова розвитку регіону – зовнішньоекономічна діяльність. В контексті євроінтеграційного вектора державної політики постають проблеми ефективного використання механізму взаємодії вітчизняної економіки зі світовим господарством в умовах глобалізації. Тому одним з пріоритетних

напрямів державної економічної політики визначається розвиток зовнішньоекономічної діяльності регіонів України, який полягає в розширенні взаємовигідних відносин з іншими країнами та рівноправному входженні національної економіки до світового економічного простору.

Регіон як суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності з погляду перетину інтересів систем відповідних рівнів відіграє ключову роль у підвищенні ефективності та соціально-економічної результативності зовнішньоекономічної політики держави. Місце і роль регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків держави визначаються специфічними особливостями соціально-економічного розвитку самого регіону, і тому в сучасних умовах виникає необхідність визначення передумов та вихідних параметрів розробки механізму взаємодії і взаємосприяння економічних суб'єктів в процесі реалізації міжнародних інтересів держави. Методики оцінки зовнішньоекономічної діяльності регіонів України в умовах глобалізації можуть слугувати основою обґрунтування перспектив розвитку конкретного регіону і вироблення ефективної стратегії його розвитку.

Масштаби і характер розвитку зовнішньоекономічної діяльності визначаються місцем та роллю регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків держави, що зумовлена специфічними особливостями соціально-економічного розвитку окремого регіону з погляду перетину інтересів систем відповідних рівнів. На підставі цього можна зробити висновок, що формування та розвиток зовнішньоекономічної діяльності регіону в умовах глобалізації базується на специфічних принципах регіональної вигідності, податкового стимулювання, динамічної активізації, добросовісного виконання зобов'язань, системності та рівномірності розвитку.

Для того, щоб визначити найбільш ефективні організаційно-економічні засади стимулювання розвитку регіону в умовах європейської інтеграції країни, слід визначити найбільш ймовірний варіант розвитку зовнішньоекономічної діяльності, що дозволить вийти на нову траєкторію економічного зростання. Вибір такої моделі здійснюється через економічну структуру господарства і наявний ресурсний потенціал з орієнтацією на зовнішній або внутрішній ринок. Найефективніші напрями інтеграції у світовий економічний простір обґрунтовуються, виходячи з цілей забезпечення стійкого економічного зростання, стабілізації всієї економіки країни.

Головним напрямом стимулювання соціально-економічного розвитку регіону повинно виступати всебічне опанування трьох груп методів підтримки регіонального експорту товарів і послуг:

- технічної допомоги;
- фінансової підтримки;
- поширення інформації.

Особливе значення у цій галузі діяльності мають інтенсифікація підготовки та розповсюдження регіональними органами врядування керівництв з експортного продажу і забезпечення їх належної взаємодії з центральними органами влади у сфері управління зовнішньою торгівлею.

Регіональні органи влади України мають бути наділені не меншим

обсягом повноважень, зокрема у сфері зовнішньоекономічної діяльності, ніж той, який реалізують відповідні органи врядування в країнах розвинутої демократії. Також є сенс змінити в цьому напрямку їхню інституційну структуру та фінансову базу функціонування.

Аналіз незаперечно доводить, що найпотужнішими методами залучення нових інвестицій до регіонального господарства є:

- систематизація та презентація розроблених пропозицій, які висвітлюють переваги та сприятливі можливості, наявні в регіоні;
- проведення систематичних поїздок співробітників місцевих органів влади та представників іноземних країн по регіону з метою продемонструвати потенційні будівельні майданчики, джерела постачання, послуги та інвесторів-партнерів;
- визначення ключових контактних механізмів і послуг для нових суб'єктів господарювання, включаючи джерела додаткового капіталу.

Підводячи підсумки, слід відмітити, що на сьогодні необхідно забезпечити формування та впровадження єдиної й адекватної сучасним вимогам стратегічної політики всіх ланок комплексу органів державного (включаючи регіональне) управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні.

З метою вдосконалення діяльності в сфері залучення іноземних інвестицій регіональні органи врядування повинні налагодити систематичну підготовку, видання та постійне оновлення комплексу бізнесових довідників, які зокрема містили б порівняльний аналіз ситуації у конкуруючих регіонах України та інших держав.

Політика регіональних органів влади у сфері зовнішньоекономічної діяльності має послідовно спрямовуватися на створення та збереження ефективно диверсифікованого господарського комплексу регіону.

Одним із доцільних напрямів використання двосторонньої міжурядової взаємодії органами регіональної влади є впровадження нових механізмів стратегічного планування регіонального соціально-економічного розвитку шляхом їх творчого запозичення з високорозвинутих у господарському та політичному відношенні країн і адаптації до умов сучасного етапу трансформації економіки та системи державного управління України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутко М.П. Теоретичні засади економічного зростання в умовах глобалізації та регіоналізації. *Регіональна економіка: науково-практичний журнал*. 2013. №4. С. 36-43.
2. Бутко М.П. Передумови трансформації та механізми регулювання регіональних економік. *Економіка і прогнозування: науково-аналітичний журнал*. 2014. №2. С. 9-20.
3. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. Т.4. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі Ф.О. Ярошенко, О.І. Амоша, С.С. Гасанов, М.Я. Дем'яненко; Н.-д. фін. ін-т при М-ві фінансів України. К., 2014. 364 с.

4. Верменич Я.В. Історична регіоналістика в Україні: спроба концептуального аналізу. К.: Інститут історії України НАНУ, 2011. 231 с.
5. Дармограй, В. Соціально-економічні пріоритети стратегічного планування на регіональному рівні. *Економіст*. 2016. №7. С. 44-46.
6. Державні цільові програми та упорядкування програмного процесу в бюджетній сфері / В.М. Геєць, О.І. Амоша, Т.І. Приходько, В.П. Александрова, В.В. Близнюк; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. К.: Наук. думка, 2008. 384 с.
7. Адвокатова Н.О., Танклевська Н.С. Агропарки повного циклу виробництва в контексті інноваційного розвитку південного регіону України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2019. №1(39). С.5-11.